

نقش والدین در تربیت فرزندان (از تولد تا پنج سالگی)

شیوا حسن پورست

انتشارات شلاک

تهران - ۱۳۹۴

سرشناسه	: معصوم پرست، شیوا،
عنوان و نام پدیدآور	: نقش والدین در تربیت فرزندان (از تولد تا پنج سالگی)؛ شیوا معصوم پرست.
مشخصات نشر	: تهران : شلاک، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۲ ص.
شابک	: 978-600-257-091-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۵۲-۱۴۹
موضوع	: کودکان -- سرپرستی
رده بندی کنگر	: والدین و کودک
رده بندی دی	: رفتار والدین
شماره ثبت	: روان شناسی
	: ۱۳۹۴ HQ/۷۶۹ م/۱۶ ع ۷ ۱۳۹۴
	: ۶۴۹/۱
	: ۴۰۵۲۸۹۰

نقش والدین در تربیت فرزندان (از تولد تا پنج سالگی)

ناشر	انتشارات شلاک
مؤلف	شیوا معصوم پرست
طرح جلد	شیوا معصوم پرست
چاپ اول	۱۳۹۴
قیمت	۱۴۰۰۰ تومان
شمارگان	۱۰۰۰ جلد
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۲۵۷-۰۹۱-۸

جمالزاده جنوبی خ دیلمان پ ۱۴ واحد ۱
 تلفن ۶۶۵۹۲۳۵۷ و ۹۱۲۲۲۵۱۲۶۸
[www. Shelak. ir](http://www.Shelak.ir)

فهرست

۱۱	چون مؤلف
۱۲	مقدمه
۱۵	۱: کلیات
۱۵	مهم‌ترین هدف‌های کتاب
۱۷	جدول مدل تحلیلی
۱۸	شکل مدل مفهومی
۱۹	۲: خانواده
۲۱	ضرورت خانواده
۲۱	تأثیر موقعیت کودک در ساختار خانواده
۲۳	انواع خانواده و ویژگی آنها
۲۸	خانواده در نظام تربیتی اسلام
۳۰	نقش خانواده در رشد اجتماعی کودک
۳۱	شرایط حاکم بر محیط خانواده
۳۲	نقش مادر
۳۶	نقش پدر
۳۷	وظایف والدین

۸ ♦ نقش والدین در تربیت فرزندان

- نقش والدین در جوامع امروز ۴۵
- جایگاه فرزند در کانون خانواده ۴۶
- جایگاه فرزند در آیات و روایات ۴۷
- اسلام و حقوق فرزند ۴۷

۳: رشد و تکامل کودک

- برای آن کودکی ۵۰
- ابعاد مختلف رشد و تکامل در کودک ۵۰

۴: روابط والدین با فرزند

- روابط والدین با فرزند ۶۱
- نقش تفاهم والدین در تربیت فرزند ۶۲
۱. تفاهم در پرتو محبت ۶۲
- الف. احترام گفتاری ۶۳
- ب. احترام شنیداری ۶۴
- نکات کاربردی ارتقاء هنر خوب شنیدن ۶۴
۲. چشم پوشی از خطاها ۶۵
۳. پذیرش اشتباهات فرزند ۶۶
- راهکارها ۶۷
- اصول ارتباط صحیح بین والدین - فرزند ۶۹
- ضرورت روابط سالم والدین - فرزند ۷۱
- مهم‌ترین ویژگی‌های یک ارتباط سالم ۷۱
- نکات کاربردی در تحکیم روابط والدین - فرزند ۷۳

۵: تربیت ----- ۷۵

ایفای نقش تربیتی ----- ۷۶

ضرورت تربیت کودک ----- ۷۷

ضرورت مسئولیت تربیتی والدین ----- ۷۹

اصول تربیت کودک ----- ۸۰

مراحل تربیت ----- ۸۹

اصول در فرایند تشویق ----- ۹۵

نقش رفتارهای تربیتی والدین در محیط خانواده ----- ۹۸

جنبه‌های نقش تربیت ----- ۹۹

موانع و مشکلات در ابر نقش تربیتی والدین ----- ۱۰۲

۱. مشکلات اقتصادی و فرهنگی در نقش پدر ----- ۱۰۲

۲. اشتغال زنان و تأثیر آن بر تربیت ----- ۱۰۴

۳. مسئله تنگ شدن فضای خانه و تأثیر آن بر تربیت ----- ۱۰۸

۴. تربیت رسانه‌ای ----- ۱۰۹

تکنیک‌ها و راهکارهای افزایش نقش تربیتی والدین ----- ۱۱۰

۶: تشخیص کودکان با نشانه‌ها، دلایل پیدایش و راهکارها ----- ۱۲۱

الف) کودک درون گرا ----- ۱۲۲

ب) کودک برون گرا ----- ۱۲۳

پ) کودک بی قرار ----- ۱۲۵

ت) کودک ناسازگار ----- ۱۲۶

ث) کودک پرخاشگر ----- ۱۲۷

ج) کودک سرکش ----- ۱۲۸

۱۰ نقش والدین در تربیت فرزندان

ج) کودک شلوغ ----- ۱۳۹

ح) کودک ترسو ----- ۱۳۰

خ) کودک خجالتی ----- ۱۳۱

۷: دلایل بدرفتاری کودکان و راهکارها ----- ۱۳۳

دلیل بدرفتاری کودک و توصیه های کاربردی ----- ۱۳۳

۸: تأثیر عملکردهای نامناسب والدین و راهکارهای مقابله ای ----- ۱۳۷

تأثیر بیه بدنی والدین و پیامدهای آن بر کودکان ----- ۱۳۷

تأثیر بدشگونی والدین و پیامدهای آن بر کودکان ----- ۱۳۸

تأثیر نگرانی والدین بر کودکان ----- ۱۴۲

۹: تأثیر شادی در دوران کودکی و راهکارهای پرورش فرزند شاد ----- ۱۴۵

منابع و مآخذ ----- ۱۴۹

سخن مؤلف

روزی که امروز همه افراد طالب خوشبختی، موفقیت و سعادت هستند و تمامی والدین پرهیزگاران فرزندان شاد، با طراوت و صالح هستند. بنابراین فرمایش پیامبر اکرم (ص) فرزند صالح همانند گلی از گلهای بهشت است. گل‌ها مشکلی ندارند. همان‌ها باید عاشقانه در پرورش آنها اهتمام ورزند و عدم آگاهی از نحوه پرورش و غفلت از آنها صدمات جبران ناپذیری برجای خواهد گذاشت. تحقیقات متعدد نشان داده است که میان شیوه رفتار والدین، این باغبان‌های انسان‌ساز، روش پرورش فرزندان، پروری آنها با چگونگی رفتار و شخصیت کودک همبستگی مثبت وجود دارد. کودکان بیش از آنکه به طور مستقیم از واکنش‌های والدین متأثر باشند، به طور ناخودآگاه از رفتارهای آنها تأثیر می‌پذیرند. رفتار والدین سه مهم‌ترین تأثیرات تربیتی محیط خانواده بر فرزندان را به خود اختصاص می‌دهد و لازم آگاهی یافتن از ملاک‌ها و ضوابط صحیح رفتاری، از اهمیت ضروریات در انساب‌رانی‌ایف تربیتی والدین است.

یکی از بدیهی‌ترین نیازهای امروزی که نیاز عاطفی فرزندان را تأمین می‌کند، تعاملات درست والد - فرزند است. اما امروزه روابط خوب والد و فرزند به طور طبیعی مطلوب نیست. بنابراین، آشنایی به اصول تربیتی، روان‌شناسی و مراحل رشد کودک برای والدین یک ضرورت است. در

مواردی سهم والدین در تکوین شخصیت فرزندان، روز به روز کم‌رنگ‌تر شده و به جای آن، عوامل دیگری در تغییراندیشه کودکان، نقش اثرگذاری داشته است. هجوم آموزه‌های مدرن فرهنگ غربی نه تنها سلامت، ثبات و حتی کیان خانواده را به خطر می‌اندازد بلکه این آسیب‌های جدی تربیتی برای کودکان و نوجوانان، امیدهای آینده جامعه ما بسیار خطرناک خواهد بود، که این امر خود نیاز فوری به رودررویی و هم‌آورد جویی‌های جدی را می‌طلبد تا بتواند زمینه پدیدآمدن بسیاری از مشکلات تربیتی اجتماعی کودکان را در آینده خنثی نماید. در این کتاب با استناد به‌اندیشه کارشناسان تعلیم و تربیت و به‌کارگیری نکات کاربردی، کوشش شده است تا با تأکید بر مسئولیت اصلی والدین در تربیت فرزند و تبیین اهمیت آن، در راستای کمک به والدین جوان و در جهت دانش‌افزایی و ترویج و گسترش مهارت فرزندپروری والدین و هم‌آوردسازی راه تربیت، گام‌های مؤثری بردارد و با بیان وظایف پدر و مادر، اصول و روش‌های تربیتی مورد تأیید، توصیف وضع کنونی تربیت، سبب‌ها، استعاره‌ها، راهکارهایی برای رفع موانع و مشکلات تربیتی و نیز افزایش توانایی والدین در ایفای نقش شان در تعلیم و تربیت کودک خود، مبتنی بر اصول و روش‌های مناسب علمی و عملی، تربیتی و آموزه‌های دینی ارائه دهد. به امید توفیق خداوند متعال همه والدین جوان بتوانند امیدهای فردای این نسل و آینده سازان جامعه ما را به خوبی تعلیم و تربیت و هدایت نموده و راه‌ها و مشاورانی عالی و ایده آل برایشان باشند.

با آرزوی موفقیت و توفیق برای تمامی خوانندگان گرامی

شیوا معصوم پرست

مقدمه

دوران کودکی به جهت نقش مهمی که در سرنوشت آینده فرد ایفا می‌کند فرصت بی‌نظیری است که نباید آن را خانواده از دست بدهد. این دوران به‌تدریج زمان برای تربیت و پایه‌گذاری زندگی سالم، سعادت‌مندانه و موفق فرزند است. تربیت فرزند کاری خطیر و مهم است و تربیت فرزند نیازمند بصیرت و روشن بینی والدین است. چیزی نیست که یکی از والدین به تنهایی از عهده آن آید. هیچ یک از آن دو نمی‌تواند خلاء وجود دیگری را پر کند؛ از این رو مشارکت فعال والدین، هماهنگی و تعامل آن دو در تربیت فرزند از اصول اولیه است که باید به‌طور جدی مورد توجه والدین قرار گیرد. تأثیر آموزش‌های مختلف در سنین مختلف بر همگان آشکار است و از زمان‌های دور اندیشمندی چون ارسطو... شروع تعلیم و تربیت را از دامن مادر پیشنهاد نموده‌اند و بی‌هیچ‌شک و مشارکت فعال او نباید نادیده گرفته شود و از طرف دیگر اندیشمندان حوزه تعلیم و تربیت دوره معاصر هم چون فروبل، روسو و... نیز بر این امر تأکید نموده و معتقدند که سال‌های اول زندگی و تجربیات و یافته‌های این دوره پایه و اساس یادگیری و موفقیت‌های آینده کودک به‌شمار می‌رود. از مسائل اساسی دیگر در تربیت کودک، شناخت عوامل درونی او در مراحل

گونگون رشد است. به همین دلیل لازم است تا والدین با نیازهای روانی، مقتضیات سنی، تیپ شخصیتی کودکان و به طور کل تحولات جسمانی و روانی آنان، روش ها و اصول تربیت و ارضای نیازهای کودک آشنا باشند. شناخت ویژگیها و نیازهای فرزند لازمه تعلیم و تربیت او است. محیط خانواده اولین و بادوام ترین عاملی است که در رشد شخصیت کودک تأثیر می گذارد. کودک خصوصیات را از والدین خود به ارث می برد، اما نفوذ والا بن در به ها تنها محدود به جنبه ارثی نیست. افکار و عقاید خانواده، آداب و رسوم، مودیت اجتماعی، وضع اقتصادی و سطح تربیت والدین در طرز رفتار کودکان تأثیر فراوان دارد. فراگیری فنون تربیت کودک، به والدین یاری می دهد تا با امان نظر به اعتقادات و ارزش های خانوادگی و امکانات خویش روشی را به کار گیرند که به بهترین وجهی تأمین کننده نیازهای کودکان باشد. انتخاب روش تربیت و بررسی نوع ارتباط والدین با کودکان در خانواده با ارزش های حاکم بر خانواده بستگی نزدیکی دارد لذا اولیای آگاه و علاقه مند به رشد کودک، در بررسی کودکان خود موفق تر بوده و کودکانی شاد، سالم و پویا به جامعه تحولات می دهند. خانواده هایی که به سرنوشت کودک خود می اندیشند قطعاً با به کار گیری همه امکانات به منظور رسیدن به وضعیت مطلوب با تصویرهای ذهنی مثبت برای کودک خویش گام بر می دارند و از محیط اطراف و مراکز تعلیم و تربیت و منابع مختلف دیگر به این منظور بهره می برند.